

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MELHIORA VATELĒ [*MELCHIOR WATHELET*] SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 31. janvārī¹

Lieta C-534/11

**Mehmet Arslan
pret**

Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie

(Nejvyšší správní soud (Čehijas Republika) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Trešās valsts valstspiederīgais — Nelikumīga uzturēšanās — Aizturēšana izraidīšanas nolūkā —
Direktīva 2008/115/EK — Starptautiskās aizsardzības pieteikums — Direktīva 2005/85/EK —
Direktīva 2003/9/EK — Tiesību ļaunprātīga izmantošana

I – Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2011. gada 20. oktobrī, tostarp ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi² (turpmāk tekstā – “Atgriešanas direktīva”), 2. panta 1. punktu, to lasot kopā ar šīs direktīvas preambulas 9. apsvērumu, un par to, kā šīs tiesību normas ir savienojamas ar Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvu 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu³.

2. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir saistīts ar tiesvedību starp *M. Arslan*, Turcijas pilsoni, un *Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie* (Čehijas Republikas Policijas Ūstu apgabala Galvenās policijas pārvaldes Ārzemnieku policijas nodaļa; turpmāk tekstā – “atbildētāja pamatlietā”). *M. Arslan* ieeļoja un uzturējās Čehijas Republikas teritorijā bez atbilstošas atļaujas. Atbildētāja pamatlietā nolēma viņu aizturēt uz 60 dienām, lai pēc tam izraidītu administratīvā kārtībā. *M. Arslan* Čehijas Republikas tiesās cēla prasību par atbildētājas pamatlietā pieņemto lēmumu pagarināt viņa aizturēšanu vēl par 120 dienām. *M. Arslan* apgalvo, ka dienā, kad tika pieņemts lēmums pagarināt viņa aizturēšanas termiņu, vairs nebija nekāda pamatota iemesla cerēt, ka viņa izraidīšana varētu notikt, pirms beidzas valsts likumā paredzētais maksimālais aizturēšanas laika posms, proti,

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 348, 98. lpp.

3 — OV L 326, 13. lpp., un labojums OV 2006, L 236, 36. lpp.

180 dienas. Konkrēti, viņš uzskata, ka šis termiņš noteikti tiktu pārsniegts viņa iesniegtā starptautiskās aizsardzības pieteikuma dēļ (turpmāk tekstā – “patvēruma pieteikums”)⁴ un viņa nodoma dēļ izmantot un izsmelt visus procesuālos un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas piemērojami saistībā ar pēdējo minēto pieteikumu.

3. Iesniedzējtiesa vēlas gūt skaidrību, pirmkārt, par Atgriešanas direktīvas piemērojamību trešās valsts valstspiederīgajam, kurš dalībvalstī uzturas nelikumīgi un ir iesniedzis patvēruma pieteikumu Direktīvas 2005/85 izpratnē, un, otrkārt, par to, vai šāda pieteikuma dēļ ir jāizbeidz uz Atgriešanas direktīvas pamata veiktā aizturēšana izraidīšanas nolūkā.

4. Ar šiem jautājumiem lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu dziļākajā būtībā tiek skarta problēma par iespējamo tiesību normu par patvērumu izmantošanu, lai Atgriešanas direktīvas piemērošanu padarītu neefektīvu.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības

1) Atgriešanas direktīva

5. Atgriešanas direktīvas preambulas 9. apsvērumā ir paredzēts, ka:

“Saskaņā ar [Direktīvu 2005/85] trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pieprasījis patvērumu dalībvalstī, nebūtu jāuzskata par personu, kas nelikumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr nav stājies spēkā negatīvs lēmums par minēto pieprasījumu vai lēmums, ar ko tiek pārtrauktas viņa vai viņas tiesības uz patvēruma meklētāja statusu.”

6. Atgriešanas direktīvas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.”

7. Atgriešanas direktīvas 3. panta 2) punktā jēdziens “nelikumīga uzturēšanās” ir definēts kā “tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst [...] ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī”.

8. Atbilstoši Atgriešanas direktīvas 5. pantam dalībvalstis ievēro neizdošanas principu, kas noteikts Ženēvas konvencijas⁵ 33. pantā, tostarp īstenojot šo direktīvu.

9. Atgriešanas direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka “[...] dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā”.

4 — Saskaņā ar Direktīvas 2005/85 2. panta b) punktu “pieteikums” vai “patvēruma pieteikums” ir “pieteikums, ko iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks un ko var uztvert kā prasību starptautiskas aizsardzības saņemšanai no dalībvalsts saskaņā ar [Ženēva 1951. gada 28. jūlijā parakstītu Konvenciju par bēgļa statusu (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sējums, 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), kas stājās spēkā 1954. gada 22. aprīlī un papildināta ar protokolu par bēgļa statusu, kas parakstīts Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī un kas stājās spēkā 1967. gada 4. oktobrī (turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”)]. Jebkurš starptautiskas aizsardzības pieteikums tiek uzskatīts par patvēruma pieteikumu, ja vien konkrētā persona skaidri nepieprasa cita veida aizsardzību, uz kuru var pieteikties atsevišķi”. Šajos secinājumos es lietošu terminus “patvēruma pieteikums” un “patvēruma meklētājs”. Skat. arī Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvas 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai [dalībvalstis] (OV L 31, 18. lpp.), 2. panta b) punktu.

5 — Minētā 33. panta, kura nosaukums ir “Izraidīšanas vai atgriešanās [izraidīšanas un izdošanas] aizliegums”, 1. punktā ir paredzēts, ka “neviens dalībvalsts nekādā gadījumā neizraida vai neatgrie [neizdod] bēgli uz tās valsts robežu, kuras teritorijā viņa dzīvība un brīvība ir apdraudēta sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību vai piederību pie kādas īpašas sociālās grupas vai sakarā ar viņa politiskajiem uzskatiem”.

10. Atgriešanas direktīvas 9. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstis atliek izraidīšanu, ja ar izraidīšanu tiktu pārkāpts neizdošanas princips.

11. Atgriešanas direktīvas 15. pantā ir izklāstīts:

“1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vajākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā [dalībvalstis var aizturēt] tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja

- a) pastāv bēgšanas iespējamība vai
- b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikviens turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir iespējami īsa un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību.

[..]

4. Ja izrādās, ka tiesisku vai citu apsvērumu dēļ izraidīšanai vairs nav pamatota iemesla, vai ja 1. punktā noteiktie apstākļi vairs nepastāv, turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.

5. Turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

6. Dalībvalstis nedrīkst pagarināt 5. punktā minēto termiņu, izņemot pagarinājumu uz ierobežotu laikposmu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ieilgt šādu iemeslu dēļ:

- a) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai
- b) kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm.”

2) Direktīva 2005/85

12. Direktīvā 2005/85 ir noteikti minimālie standarti procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu. Tā būtībā reglamentē patvēruma pieteikumu iesniegšanu, šo pieteikumu izskatīšanas procedūru un patvēruma meklētāju tiesības un pienākumus visā šīs procedūras gaitā.

13. Direktīvas 2005/85 7. pantā ir paredzēts:

“1. Patvēruma meklētājiem atļauj palikt dalībvalstī vienīgi procedūras nolūkā, kamēr atbildīgā iestāde ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar procedūrām pirmajā instancē, kas noteiktas III nodaļā. Šīs tiesības palikt [dalībvalstī] nerada tiesības uz uzturēšanās atļauju.

2. Dalībvalstis var pieļaut izņēmumu tikai gadījumā, ja saskaņā ar 32. un 34. pantu turpmākais pieteikums netiks turpmāk izskatīts vai ja tās nodos vai izdos personu citai dalībvalstij, ievērojot pienākumus saskaņā ar Eiropas apcietināšanas orderi vai citādi, vai trešai valstij, vai starptautiskajām krimināltiesām vai tribunāliem.”

14. Direktīvas 2005/85 18. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis neaiztur personu tikai tāpēc, ka šī persona ir patvēruma meklētājs.

2. Ja patvēruma meklētājs tiek aizturēts, dalībvalstis nodrošina, ka pastāv iespēja paātrināti veikt izskatīšanu tiesā.”

15. Direktīvas 2005/85 23. panta 4. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis var arī noteikt, ka izvērtēšanas procedūra [...] tiek noteikta kā prioritāte vai paātrināta, ja:

[..]

g) meklētājs ir iesniedzis nekoncekventu, pretrunīgu, neticamu vai nepietiekamu informāciju, kas rada pieņēmumu, ka viņa prasība saistībā ar viņa vajāšanu, kas minēta Direktīvā 2004/83/EK ^[6], ir nepārliciecināma; vai

[..]

j) meklētājs iesniedz pieteikumu galvenokārt tāpēc, lai kavētu vai izjauktu agrāka vai nenovēršama lēmuma spēkā stāšanos, kā rezultātā tiktu īstenota viņa pārvietošana; vai

[..]

l) meklētājs ieceļoja dalībvalsts teritorijā nelikumīgi vai paildzināja savu uzturēšanos valstī nelikumīgi un bez vērā ņemama iemesla nav sevi stādījis priekšā iestādēm [nav ieradies iestādēs], un/vai nav iesniedzis patvēruma pieteikumu cik ātri vien iespējams, ņemot vērā viņa ieceļošanas apstākļus; [..]

[..].”

3) Direktīva 2003/9

16. Direktīvas 2003/9 7. pantā ir noteikts:

“1. Patvēruma meklētāji var brīvi pārvietoties viņus uzņēmušās dalībvalsts teritorijā vai apgabalā, kādu šī dalībvalsts viņiem šādam nolūkam noteikusi. Noteiktais apgabals neietekmē neatņemamo privātās dzīves jomu un ir pietiekams, lai nodrošinātu pieeju visiem pabalstiem saskaņā ar šo direktīvu.

2. Sabiedrības interešu, sabiedriskās kārtības dēļ vai, ja tas nepieciešams, lai ātri apstrādātu un efektīvi uzraudzītu patvēruma meklētāja pieteikumu, dalībvalstis var izlemt jautājumu par patvēruma meklētāja dzīvesvietu.

3. Ja nepieciešams, piemēram, legālu iemeslu vai sabiedriskās kārtības dēļ, dalībvalstis var ieslodzīt pieteikuma iesniedzēju kādā noteiktā vietā saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

[..].”

6 — Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp.).

B – Čehijas Republikas tiesības

17. Atgriešanas direktīva ir transponēta Čehijas Republikas tiesību sistēmā galvenokārt ar grozījumu Likumā Nr. 326/1999 *Sb.* par ārvalstnieku uzturēšanos Čehijas Republikas teritorijā (turpmāk tekstā – “Likums par ārvalstnieku uzturēšanos”).

18. Saskaņā ar šī likuma 124. panta 1. punktu policija “drikt aizturēt ārvalstniekus, kuri ir vecāki par 15 gadiem un attiecībā uz kuriem ir izdots paziņojums par procesa par izraidīšanu administratīvā kārtībā uzsākšanu, par kuru izraidīšanu administratīvā kārtībā ir pieņemts galīgais lēmums vai attiecībā uz kuriem cita Eiropas Savienības dalībvalsts ir noteikusi iecelošanas aizliegumu, kas ir piemērojams Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās, un ja nepietiek ar īpašu pasākumu piemērošanu izceļošanai uz citu valsti”, un ja ir izpildīts vismaz viens no nosacījumiem, kas ietverti minētās tiesību normas b) un e) punktā, proti, “pastāv risks, ka ārvalstnieks varētu traucēt vai apgrūtināt lēmuma par izraidīšanu administratīvā kārtībā izpildi” un “ārvalstnieks ir iekļauts līgumslēdzēju valstu informācijas sistēmā”.

19. Saskaņā ar Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos 125. panta 1. punktu aizturēšanas laika posms principā⁷ nedrīkst pārsniegt 180 dienas.

20. Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos 127. pantā ir noteikts:

“1. Aizturēšana ir nekavējoties jāpārtrauc:

a) ja aizturēšanas pamatojums ir beidzis pastāvēt;

[..]

d) ja ārvalstniekam ir piešķirts patvērums vai alternatīvā aizsardzība; vai

e) ja ārvalstniekam ir piešķirta ilgtermiņa uzturēšanās atļauja, lai viņu aizsargātu šajā teritorijā.

2. Aizturēšanas laikā iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums nav pamatots iemesls pārtraukt aizturēšanu.”

21. Direktīva 2005/85 ir transponēta Čehijas Republikas tiesību sistēmā galvenokārt ar grozījumu Likumā Nr. 325/1999 par patvērumu. Šī likuma 85.a pantā ir paredzēts:

“1) Ar paziņojumu nolūkā saņemt starptautisko aizsardzību ilgtermiņa vīza vai ilgtermiņa uzturēšanās atļauja, kas piešķirta saskaņā ar piemērojamiem īpašiem tiesību aktiem, zaudē spēku.

2) Ārvalstnieka tiesisko statusu, kāds rodas, viņu ievieojot aizturēšanas centrā, neietekmē iespējamais paziņojums, lai saņemtu starptautisko aizsardzību, vai iespējamais starptautiskās aizsardzības pieteikums (10. pants).

3) Ārvalstniekam, kurš sniedzis paziņojumu, lai saņemtu starptautisko aizsardzību, vai kurš iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, saskaņā ar piemērojamos īpašajos tiesību aktos izvirzītajiem nosacījumiem ir jāpaliek aizturēšanas centrā.”

⁷ — Minētā likuma 125. panta 2. punktā ir noteikti izņēmumi, kas ļauj šo termiņu pārsniegt. Pēc iesniedzējtiesas domām, šie izņēmumi nav piemērojami *M. Arslan*.

III – Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

22. 2011. gada 1. februārī *M. Arslan* apcietināja Čehijas Republikas policijas patruļas vienība un viņš tika aizturēts. 2011. gada 2. februārī tika pieņemts lēmums par viņa izraidīšanu. Ar 2011. gada 8. februāra lēmumu *M. Arslan* aizturēšana tika noteikta uz 60 dienām tādēļ, ka, ņemot vērā tostarp viņa agrāko uzvedību, varēja pieņemt, ka viņš mēģinās izjaukt lēmuma par izraidīšanu izpildi. Lēmumā bija izklāstīts, ka *M. Arslan*, kuram ir Turcijas Republikas identifikācijas karte, ir nelikumīgi ieceļojis Šengenas zonā, ka viņš pēc tam ir uzturējies Austrijā, tad – Čehijas Republikā bez ceļošanas dokumenta un vīzas. Turklāt šajā lēmumā bija norādīts, ka *M. Arslan* 2009. gadā jau ir bijis aizturēts Grieķijas teritorijā ar viltotu pasi, ir ticis izraidīts atpakaļ uz izcelsmes valsti un reģistrēts Šengenas Informācijas sistēmā kā persona, kurai ir liegta ieceļošana Šengenas zonas valstu teritorijā laika posmā no 2010. gada 26. janvāra līdz 2013. gada 26. janvārim.

23. 2011. gada 8. februārī, proti, septiņas dienas pēc viņa aizturēšanas un sešas dienas pēc lēmuma par viņa izraidīšanu pieņemšanas, bet tajā pašā dienā, kad tika pieņemts lēmums par to, ka viņa aizturēšanas ilgums ir 60 dienas, *M. Arslan* iesniedza Čehijas Republikas iestādēm patvēruma pieteikumu.

24. 2011. gada 25. martā ar atbildētājas pamatlietā lēmumu *M. Arslan* aizturēšanas termiņš tika pagarināts par 120 dienām, jo šis pagarinājums bija nepieciešams, lai turpinātu gatavoties lēmuma par ieinteresētās personas izraidīšanu izpildei, ņemot vērā, ka laika posmā, kad tika izskatīts viņa patvēruma pieteikums, lēmums par izraidīšanu administratīvā kārtībā nevarēja tikt izpildīts. Saskaņā ar 2011. gada 25. marta lēmumu *M. Arslan* iesniedza patvēruma pieteikumu, lai apgrūtinātu lēmuma par izraidīšanu izpildi. Turklāt šajā lēmumā bija norādīts, ka līdz minētajai dienai Turcijas vēstniecība vēl nebija izdevusi *M. Arslan* pagaidu ceļošanas dokumentu, kas tāpat traucēja izpildīt lēmumu par izraidīšanu.

25. Atgādināšu, ka *M. Arslan* cēla prasību *Krajský soud d'Ústí nad Labem* (Ūstu pie Labas apgabala reģionālā tiesa) par 2011. gada 25. marta lēmumu, norādot, ka šī lēmuma pieņemšanas brīdī, ņemot vērā viņa patvēruma pieteikumu, vairs nebija pamatota iemesla cerēt, ka viņu vēl varētu pagūt izraidīt maksimālajā 180 dienu aizturēšanas laika posmā, kas paredzēts Likumā par ārvalstnieku uzturēšanos. *M. Arslan* turklāt puda savu nodomu tad, ja Iekšlietu ministrija noraidītu viņa patvēruma pieteikumu, pārsūdzēt šo ministrijas lēmumu, ceļot prasību tiesā, un šādā gadījumā likumā ir paredzēta apturoša iedarbība. Viņš arī minēja, ka šīs prasības noraidīšanas gadījumā ir iespēja iesniegt kasācijas sūdzību *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa), kurai arī ir apturoša iedarbība.

26. Ņemot vērā parastos tiesvedību ilgumus šādās lietās, *M. Arslan* uzskatīja, ka ir neiespējami, ka lēmums par izraidīšanu administratīvā kārtībā varētu tikt īstenots minētajā 180 dienu laika posmā. Šādos apstākļos 2011. gada 25. marta lēmums par [termiņa] pagarināšanu esot pretrunā Atgriešanas direktīvas 15. panta 1. un 4. punktam, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 5. panta 1. punktu⁸.

27. Pēc *M. Arslan* domām, attiecīgais lēmums bija nelikumīgs nevis tādēļ, ka būtu pretrunā patvēruma tiesībām, bet gan tādēļ, ka nebija izpildīts būtisks nosacījums viņa aizturēšanai, proti, nebija pamatota iemesla cerēt, ka viņš tiks izraidīts, pirms beigsies šis aizturēšanas maksimālais termiņš.

28. *Krajský soud* noraidīja šo prasību ar 2011. gada 27. aprīļa spriedumu, uzskatot, ka *M. Arslan* argumenti "bija pilnībā egoistiski un spekulatīvi", jo esot iespējams, ka procedūra saistībā ar patvēruma pieteikumu, ieskaitot iespējamās tiesvedības, noritēs termiņā, kas noteikts 2011. gada 25. marta lēmumā. *M. Arslan* iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā, būtībā pamatojoties uz tiem pašiem argumentiem, ko tas izvirzījis pirmajā instancē.

8 — 5. pantā, kura nosaukums ir "Tiesības uz brīvību un drošību", ir paredzēts, ka "[...] ikvienam ir tiesības uz personisko brīvību un drošību. Nevienam nedrīkst atņemt brīvību, izņemot sekojošos gadījumos un saskaņā ar likumā noteikto kārtību [...]."

29. Ar 2011. gada 12. aprīļa lēmumu Čehijas Republikas Iekšlietu ministrija noraidīja *M. Arslan* patvēruma pieteikumu. *M. Arslan* par šo lēmumu cēla prasību.

30. 2011. gada 27. jūlijā, proti, gandrīz beidzoties *M. Arslan* apstrīdētajā lēmumā noteiktajam termiņam, Čehijas Republikas iestādes izbeidza *M. Arslan* aizturēšanu, “jo vairs nebija nekāda pamatojuma viņu aizturēt”⁹.

31. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Atgriešanas direktīvas 2. panta 1. punkts nebūtu jāinterpretē tādējādi, ka ir jāizbeidz ārvalstnieka aizturēšana atgriešanas nolūkā, tiklīdz ārvalstnieks ir iesniedzis patvēruma pieteikumu un ja tajā pašā laikā nav cita pamatojuma pagarināt aizturēšanas termiņu, izņemot gatavošanos atgriešanai un/vai izraidīšanas veikšanu¹⁰. Iesniedzējtiesa sliecas par labu apstiprinošai atbildei, uzskatot, ka aizturēšana var tikt pagarināta vienīgi ar nosacījumu, ka tiek pieņemts jauns lēmums par aizturēšanu, kas tomēr nebūtu pamatots ar Atgriešanas direktīvu, bet gan ar citu tiesību normu, kas īpaši ļauj aizturēt patvēruma meklētāju. Taču – tāpat atbilstoši iesniedzējtiesas uzskatiem – šāds secinājums varētu sekmēt patvēruma procesu ļaunprātīgu izmantošanu.

32. Iesniedzējtiesa arī norāda, ka Čehijas Republikas likumdevējs pilnīgi nepiekrīt nedz šai interpretācijai, nedz arī interpretācijai, kādu ir atbalstījis ģenerālvokāts Mazaks [*Mazák*] savā viedoklī lietā *Kadzoev*¹¹.

33. Šādos apstākļos *Nejvyšší správní soud* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Atgriešanas] direktīvas 2. panta 1. punkts, ko lasa kopā ar preambulas [9. apsvērumu], ir jāinterpretē tādējādi, ka šī direktīva nav piemērojama trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu Direktīvas [2005/85] izpratnē?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai ārvalstnieka aizturēšana, kas tiek veikta viņa atgriešanas nolūkā, ir jāpārtrauc, ja viņš iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu Direktīvas 2005/85 izpratnē un nav citu iemeslu viņa aizturēšanai?”

IV – Tiesvedība Tiesā

34. Lēmumā uzdot prejudiciālus jautājumus *Nejvyšší správní soud* ir lūgusi Tiesai izskatīt lietu paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Tiesas Reglamenta 104.a panta pirmo daļu, kas tolaik bija piemērojams pamatlietas faktiem. Iesniedzējtiesa tostarp ir paskaidrojusi, ka, pat ja *M. Arslan* aizturēšana beidzās 2011. gada 27. jūlijā, joprojām ir lietderīgi izskatīt šo lietu šādā paātrinātā tiesvedībā, jo ir daudz līdzīgu gadījumu, kuros ārvalstnieku aizturēšana turpinās, vai arī aizturēšanas gadījumu, kuri noteikti drīzumā radīsies.

35. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2012. gada 10. janvāra rīkojumu šis lūgums ir noraidīts.

36. Rakstveida apsvērumus iesniedza Čehijas Republikas, Vācijas, Francijas, Slovākijas un Šveices valdības, kā arī Eiropas Komisija. Čehijas Republikas, Vācijas un Francijas valdības, kā arī Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus 2012. gada 7. novembra tiesas sēdē.

9 — Šī frāze izriet no lūguma uzdot prejudiciālus jautājumus un attiecas uz Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos 127. panta 1. punkta a) apakšpunktu (skat. šo secinājumu 20. punktu).

10 — Skat. Atgriešanas direktīvas 15. panta 1. punktu.

11 — 2009. gada 30. novembra spriedums lietā C-357/09 PPU (Krājums, I-11189. lpp.).

V – Analīze

A – Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

37. Francijas valdība pauž šaubas par iesniedzējtiesas uzdotā pirmā jautājuma pieņemamību, jo no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu neizriet, ka *M. Arslan* būtu apstrīdējis Atgriešanas direktīvas piemērojamību tādēļ, ka viņš ir iesniedzis patvēruma pieteikumu. Drīzāk šķiet, ka runa ir par jautājumu, vai, piemērojot šo direktīvu patvēruma meklētājam, joprojām ir izpildīts nosacījums viņa aizturēšanai, proti, pamatota iemesla izraidīšanai esamība. Francijas valdība uzskata, ka nav acīmredzami, ka iesniedzējtiesai pirmais jautājums būtu nepieciešams, lai tā varētu izskatīt strīdu. Šādos apstākļos šis pirmais jautājums esot hipotētisks.

38. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja valsts tiesas uzdotie jautājumi ir par kādas Savienības tiesību normas interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu¹². Tomēr Tiesa nevar lemt par prejudiciālu jautājumu, ja ir acīmredzams, ka valsts tiesas lūgtajai Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekādas saistības ar lietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska un ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem¹³.

39. Proti, Tiesai uzticētais uzdevums prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā ir sniegt palīdzību dalībvalstu tieslietu sistēmai, nevis sniegt konsultatīvus atzinumus par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem¹⁴.

40. Tāpat kā norāda Francijas valdība, arī es uzskatu, ka pirmais prejudiciālais jautājums ir hipotētisks, jo pamatlietas risinājums nav atkarīgs no Tiesas atbildes uz šo jautājumu.

41. Šajā ziņā no lēmuma uzdot prejudiciālus jautājumus skaidri izriet, ka *M. Arslan* nekādi neapstrīd pamatojumu lēmumam viņu izraidīt administratīvā kārtībā un šajā nolūkā viņu aizturēt. *M. Arslan* norāda vienīgi, ka dienā, kad tika nolemts pagarināt viņa aizturēšanas termiņu, jau – turklāt neatkarīgi no viņa patvēruma meklētāja statusa – pastāvēja pamatojums viņa aizturēšanas izbeigšanai, jo vairs nebija pamatota iemesla uzskatīt, ka lēmums par viņa izraidīšanu var tikt izpildīts pirms valsts tiesību aktos paredzētā maksimālā aizturēšanas termiņa beigām. Vēlos piebilst, ka saskaņā ar lēmumu uzdot prejudiciālus jautājumus *M. Arslan* valsts tiesās pat ir norādījis, ka valsts tiesību normas ir jāinterpretē saistībā vienīgi ar Atgriešanas direktīvas 15. pantu (1. un 4. punktu).

42. Turklāt no lēmuma uzdot prejudiciālus jautājumus, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2011. gada 20. oktobrī, arī izriet, ka minētajā dienā *M. Arslan* aizturēšana jau bija izbeigta, “jo vairs nebija nekāda pamatojuma viņu aizturēt”. Tāpat ir jāpiebilst, ka 2011. gada 27. jūlijā – dienā, kad *M. Arslan* aizturēšana tika izbeigta, – Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos 125. panta 1. punktā paredzētais maksimālais 180 dienu aizturēšanas ilgums bija gandrīz sasniegts.

43. Turklāt no lietas materiāliem un tiesas sēdes izriet, ka *M. Arslan* ir nekavējoties aizbēdzis un pazudis, tiklīdz 2011. gada 27. jūlijā bija atcelta viņa aizturēšana. Viņš arī nav piedalījies šajā prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā.

12 — Skat. 1990. gada 8. novembra spriedumu lietā C-231/89 *Gmurzynska-Bscher* (*Recueil*, I-4003. lpp., 20. punkts).

13 — It īpaši skat. 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra* (*Recueil*, I-2099. lpp., 39. punkts), 2006. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-466/04 *Acereda Herrera* (Krājums, I-5341. lpp., 48. punkts), kā arī 2006. gada 5. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-94/04 un C-202/04 *Cipolla* u.c. (Krājums, I-11421. lpp., 25. punkts).

14 — It īpaši skat. 2003. gada 12. jūnija spriedumu lietā C-112/00 *Schmidberger* (*Recueil*, I-5659. lpp., 32. punkts) un 2009. gada 8. septembra spriedumu lietā C-478/07 *Budějovický Budvar* (Krājums, I-7721. lpp., 64. punkts).

44. Ievērojot to, ka tiesvedības iesniedzējtiesā priekšmets ir prasība, kas vērsta pret atbildētājas pamatlietā 2011. gada 25. marta lēmumu pagarināt *M. Arslan* aizturēšanas termiņu, un ka, ņemot vērā faktus, kas izklāstīti šo secinājumu 42. un 43. punktā, viņa aizturēšana ir izbeigta, uzskatu, ka atbilde uz prejudiciālajiem jautājumiem neļautu secināt, kādus Savienības tiesību interpretācijas elementus iesniedzējtiesa varētu lietderīgi piemērot, lai atkarībā no šīm tiesībām pabeigtu izskatīt tajā iesniegto lietu¹⁵. Manu viedokli apstiprina fakts, ka iesniedzējtiesa savu pieteikumu par paātrināto tiesvedību ir pamatojusi ar daudzu līdzīgu gadījumu esamību vai nenovēršamību.

45. Tādējādi uzskatu, ka iesniedzējtiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi ir nepieņemami.

46. Tomēr tad, ja Tiesa nolemtu atbildēt uz šiem prejudiciālajiem jautājumiem, vēlos sniegt Tiesai turpmāk izklāstītos secinājumus par minēto jautājumu būtību.

B – Par prejudiciālo jautājumu būtību

1) Argumenti

47. Čehijas Republikas valdība uzskata: ja Tiesa iepriekš minētajā spriedumā lietā *Kadzoev* ir konstatējusi, ka uz patvēruma meklētāja aizturēšanu izraidīšanas nolūkā un pret viņu noteiktajiem aizturēšanas pasākumiem attiecas atšķirīgi tiesiskie regulējumi, minētajā spriedumā tomēr ir pieļauts, ka persona, kura ir aizturēta saskaņā ar Atgriešanas direktīvā paredzēto regulējumu, arī pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas būs aizturēta saskaņā ar to pašu regulējumu.

48. Tā kā ārvalstnieka aizturēšana izraidīšanas nolūkā ir jāpamato ar būtiskiem iemesliem, Čehijas Republikas valdība uzskata, ka, ja šī persona varētu izvairīties no šajā direktīvā paredzētā regulējuma un no aizturēšanas, kas noteikta saskaņā ar minēto direktīvu, vienkārši iesniegdama patvēruma pieteikumu, tiktu būtiski apdraudēts Atgriešanas direktīvas mērķis. Tādā gadījumā patvēruma pieteikuma iesniegšana būtu līdzvērtīga “burvju līdzeklim”, kura dēļ persona, kas aizturēta saskaņā ar Atgriešanas direktīvā paredzēto regulējumu, varētu viegli “atbrīvoties” no aizturēšanas.

49. Čehijas Republika uzskata, ka uz aizturētajām personām saskaņā ar Atgriešanas direktīvu būtu jāproģām jāattiecinā šī direktīva pat pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas. Tas neliedzot uz šīm personām attiecināt arī materiāltiesiskās un procesuālās normas, kas piemērojamas patvēruma meklētājiem.

50. Saskaņā ar Vācijas valdības viedokli no Atgriešanas direktīvas 2. panta 1. punkta un 3. panta 2. punkta, kā arī tās preambulas 9. apsvēruma izriet, ka šī direktīva uz laiku, kamēr ilgst patvēruma procedūra, nav piemērojama trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri iesnieguši patvēruma pieteikumu. Konkrēti, Vācijas valdība uzskata, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir iesniedzis aizsardzības pieteikumu saskaņā ar Direktīvu 2005/85, ir atļauts uzturēties dalībvalstī saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 1. punktu.

51. Atbilstoši Vācijas valdības uzskatiem dalībvalstīm ir jānosaka, ar kādiem nosacījumiem patvēruma meklētājs var tikt aizturēts. Tā uzskata, ka Direktīvas 2005/85 18. pants neliedz aizturēt trešās valsts valstspiederīgo un arī Direktīvas 2003/9 2. panta k) punkts, 6. panta 2. punkts, 13. panta 2. punkts un 14. panta 8. punkts ļauj domāt, ka patvēruma meklētājs var būt aizturēts.

15 — Šajā ziņā skat. 1982. gada 16. septembra spriedumu lietā 132/81 *Vlaeminck* (*Recueil*, 2953. lpp., 13. punkts).

52. Vācijas valdība uzskata, ka, lai atpakaļnosūtīšanas procedūra būtu efektīva, atsevišķos gadījumos ir nepieciešama iespēja atstāt aizturēšanā trešo valstu valstspiederīgos, kuri ir aizturēti, lai viņus nosūtītu atpakaļ vai izraidītu, pat ja viņi aizturēšanās laikā iesniedz patvēruma pieteikumu. Saskaņā ar minētās valdības viedokli tiktu veicināta ļaunprātīgu patvēruma pieteikumu iesniegšana, ja šādu pieteikumu iesniegšanas rezultātā trešās valsts valstspiederīgais, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, noteikti tiktu atbrīvots. Vācijas valdība norāda, ka Atgriešanas direktīvas 15. pantā aizturēšana atgriešanas vai izraidīšanas nolūkā ir atļauta tikai ar stingriem nosacījumiem, proti, gandrīz vienlaikus ar atpakaļnosūtīšanas procedūras kā *ultima ratio*.

53. Saskaņā ar Slovākijas valdības viedokli Atgriešanas direktīvas mērķis būtu apdraudēts, ja pat pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas nebūtu iespējams novērst personas, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, bēgšanu, aizturot to Atgriešanas direktīvā paredzēto iemeslu dēļ un pamatojoties uz pašu minēto direktīvu. Pēc šīs valdības domām, tas varētu pamatot to, ka pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas trešās valsts valstspiederīgais tiek atstāts aizturēšanā saskaņā ar Atgriešanas direktīvā paredzēto regulējumu. Pat gadījumā, ja šis secinājums nebūtu piemērojams, saskaņā ar Slovākijas Republikas viedokli ir nepieciešams, lai pēc tam, kad – personai atrodoties aizturēšanā atgriešanas nolūkā – ir iesniegts patvēruma pieteikums, kompetentajām iestādēm būtu atbilstošs termiņš, lai izvērtētu iespēju aizturēt attiecīgo personu, pamatojoties uz direktīvām patvēruma jomā un valsts tiesībām.

54. Francijas valdība uzskata, ka Savienības likumdevējam ir jānodrošina pareizs līdzsvars starp neizdošanas principa ievērošanu un mērķiem novērst un pastiprināti cīnīties pret nelegālo imigrāciju.

55. Francijas valdības skatījumā neizdošanas princips ir īstenots arī Atgriešanas direktīvā, it īpaši tās 2. pantā, ja to interpretē, ņemot vērā tās preambulas 9. apsvērumu. Tomēr saskaņā ar šīs valdības viedokli Atgriešanas direktīvas 2. pants, ko lasa kopā ar visu šo direktīvu, kā arī ar Direktīvu 2003/9 un Direktīvu 2005/85, ir jāinterpretē tādejādi, ka Atgriešanas direktīva var būt piemērojama trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi un kuri ir iesnieguši patvēruma pieteikumu, ar nosacījumu, ka tiek ievērotas garantijas, kas piešķirtas ar valsts patvēruma regulējumu saskaņā ar Direktīvu 2003/9 un Direktīvu 2005/85, un ka tad, ja tas vajadzīgs neizdošanas principa ievērošanai, lēmuma par izraidīšanu izpilde tiek atlikta. Turklāt patvēruma meklētāja aizturēšana vai atstāšana aizturēšanā esot pakārtota, pirmkārt, samērīguma principa ievērošanai, ņemot vērā Atgriešanas direktīvas 15. panta 1. punktu, un, otrkārt, tam, ka ir pamatots iemesls izraidīšanai saskaņā ar šīs direktīvas 15. panta 4. punktu.

56. Šveices valdība un Komisija uzskata, ka atbilstoši Atgriešanas direktīvas 2. panta 1. punktam un tās preambulas 9. apsvērumam uz patvēruma meklētāju vairs neattiecas šī direktīva tikmēr, kamēr nav pieņemts galīgs negatīvs lēmums par viņa patvēruma pieteikumu. Šveices valdība un Komisija norāda, ka, ja trešās valsts valstspiederīgais, kas aizturēts, pamatojoties uz Atgriešanas direktīvu, iesniedz patvēruma pieteikumu, ir jāizbeidz aizturēšana, kura noteikta, pamatojoties uz šo direktīvu.

57. Saskaņā ar Komisijas viedokli ieinteresētās personas kā patvēruma meklētāja tiesisko statusu tātd galvenokārt reglamentē Direktīva 2003/9 un Direktīva 2005/85. Tādēļ tikai atbilstoši šīm direktīvām patvēruma meklētājs varot tikt aizturēts. Turklāt tā uzskata, ka ieinteresētās personas kā patvēruma meklētāja aizturēšana varot turpināties tikai ar nosacījumu, ka tiek pieņemts jauns lēmums par aizturēšanu, kas tātd pamatots ar tiesību aktu patvēruma jomā normām, kuras ļauj aizturēt patvēruma meklētājus.

2) Analīze

58. Pirms atbildu uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, vispirms ir jāuzsver, ka galvenais neizdošanas princips, kas noteikts Ženēvas konvencijas 33. pantā, attiecas ne vien uz Direktīvu 2005/85, bet arī uz Atgriešanas direktīvu.

59. Lai gan Savienības likumdevējs ir pieņēmis Atgriešanas direktīvu, lai izstrādātu politiku cīņai ar nelegālo imigrāciju, jo atgriešana ir sekmīgi pārvaldītas migrācijas politikas nepieciešams elements¹⁶, dalībvalstu prakse trešo valstu valstspiederīgo, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi, atgriešanā tiek atzīta par likumīgu vienīgi tad, ja ir ievērots patvēruma regulējums un it īpaši neizdošanas princips¹⁷. Konkrēti, atbilstoši Atgriešanas direktīvas 5. pantam, īstenojot šo direktīvu, dalībvalstīm ir jāievēro neizdošanas princips. Turklāt saskaņā ar Atgriešanas direktīvas 9. pantu dalībvalstīm ir jāatliek izraidīšana, tostarp, ja ar izraidīšanu tiktu pārkāpts neizdošanas princips¹⁸.

60. Attiecībā uz aizturēšanu saskaņā ar Atgriešanas direktīvas 15. pantu no šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka aizturēšanai ir izņēmuma raksturs, un tas ir galējais līdzeklis. Tā var tikt noteikta vienīgi tad, ja citi, mazāk ierobežojoši piespiedu līdzekļi nav atbilstoši un ja tiek un turpina tikt izpildīti atsevišķi ļoti stingri kritēriji¹⁹. Šajā ziņā trešās valsts valstspiederīgais var tikt aizturēts tikai tad, ja “tam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu”, un ja pastāv viņa “bēgšanas iespējamība”, ja viņš “izvairās no atgriešanas vai traucē tās sagatavošanu” vai “izraidīšanas procesa” pareizu norisi. Ieinteresētās personas aizturēšanai ir jābūt iespējami īsai, un tā drīkst turpināties tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un tā jāizpilda ar pienācīgu rūpību²⁰. Aizturēšana ir jānosaka rakstveidā administratīvajām vai tiesu iestādēm, norādot faktisko un tiesisko pamatojumu. Ja vairs nav pamatota iemesla izraidīšanai pirms maksimālā aizturēšanas termiņa beigām, tad aizturēšana vairs nav attaisnota un ieinteresētā persona ir nekavējoties jāatbrīvo²¹.

a) Par pirmo jautājumu

61. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai Atgriešanas direktīva vēl var tikt piemērota trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir iesniedzis patvēruma pieteikumu.

62. Atbilstoši Atgriešanas direktīvas 2. panta 1. punkta formulējumam šī direktīva attiecas tikai uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā. Atgriešanas direktīvas 3. panta 2) punktā jēdziens “nelikumīga uzturēšanās” ir definēts kā tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī. Tomēr no Direktīvas 2005/85 7. panta 1. punkta, kā arī tās preambulas 13. apsvēruma izriet, ka patvēruma meklētājam ir tiesības palikt dalībvalstī, gaidot pieteikuma izskatīšanu, pat ja viņam nav tiesību uz uzturēšanās atļauju.

63. Lai gan šīs tiesības palikt dalībvalstī Direktīvas 2005/85 7. panta 1. punktā ir paredzētas “vienīgi procedūras nolūkā”, tomēr dalībvalstis var sašaurināt šīs tiesības palikt dalībvalstī tikai ar ļoti ierobežojošiem nosacījumiem, kas paredzēti minētā panta 2. punktā.

16 — Skat. Atgriešanas direktīvas preambulas 4. apsvērumu. Proti, saskaņā ar Atgriešanas direktīvas 6. un 8. pantu un neskarot šajā direktīvā uzskaitītos izņēmuma gadījumus, dalībvalstīm ir jāpieņem atgriešanas lēmums par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, un jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai izpildītu atgriešanas lēmumu. Šajā ziņā skat. 2011. gada 28. aprīļa sprieduma lietā C-61/11 PPU *El Dridi* u.c. (Krājums, I-3015. lpp.) 59. punktu, kurā Tiesa ir nospriedusi, ka Atgriešanas direktīvā izvirzītais mērķis ir efektīvas trešo valstu valstspiederīgo, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, izraidīšanas un atgriešanas procedūras ieviešana.

17 — Skat. Atgriešanas direktīvas preambulas 8. apsvērumu.

18 — Skat. arī Atgriešanas direktīvas preambulas 23. apsvērumu, kurā ir noteikts, ka “[Atgriešanas] direktīvas piemērošana neskar saistības, kas paredzētas [...] Ženēvas Konvencijā [...]”.

19 — Uzskatu, ka aizturēšanu saskaņā ar Atgriešanas direktīvu turklāt stingri reglamentē samērīguma princips. Saskaņā ar Atgriešanas direktīvas preambulas 16. apsvērumu “aizturēšanai izraidīšanas nolūkā no izmantojamo līdzekļu un mērķu viedokļa būtu jābūt ierobežotai un saistītai ar proporcionalitātes principu. Aizturēšana ir pamatota tikai, ja jāsaņem atpakaļnosūtīšanai vai jāīsteno atgriešanas process un ja vājāku piespiedu līdzekļu izmantošana nebūtu pietiekama”.

20 — Saskaņā ar Atgriešanas direktīvas 15. panta 5. un 6. punktu aizturēšana nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus, ar iespēju to pagarināt ne ilgāk kā par papildu divpadsmit mēnešiem, ja izraidīšanas procedūra varētu ieilgt tādēļ, ka ieinteresētā persona atsakās sadarboties, vai tādēļ, ka kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešajām valstīm. Atgādināšu, ka Čehijas Republikas likumdevējs ir noteicis maksimālo aizturēšanas ilgumu 180 dienu apmērā (neskarot to, kas 7. zemsvirtras piezīmē teikts par izņēmumiem, kuri ļauj pārsniegt šo termiņu).

21 — Ja aizturēšanu nosaka administratīvās iestādes, dalībvalstīm ir jāparedz iespēja veikt aizturēšanas likumības paātrinātu pārbaudi tiesā. Ieinteresētā persona ir nekavējoties jāatbrīvo, ja aizturēšana nav likumīga. Skat. Atgriešanas direktīvas 15. panta 2. punktu.

64. Savienības likumdevēja nodoms – vismaz uz laiku nepiemērot Atgriešanas direktīvu patvēruma meklētājam – skaidri izriet arī no Atgriešanas direktīvas preambulas 9. apsvēruma, kurā ir paredzēts, ka trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pieprasījis patvērumu dalībvalstī, nav jāuzskata par personu, kas nelikumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr nav stājies spēkā negatīvs lēmums par minēto pieprasījumu vai lēmums, ar ko tiek izbeigtas viņa tiesības uz patvēruma meklētāja statusu²². Tādējādi situāciju, kādā ir trešās valsts valstspiederīgais, kurš iesniedzis patvēruma pieteikumu, principā reglamentē tikai tiesiskais regulējums attiecībā uz patvēruma tiesībām²³.

65. Tomēr – un neskarot vadošā neizdošanas principa ievērošanu, pienākumus, kas izriet no Ženēvas konvencijas, un, vispārīgāk, pamattiesības²⁴ – uzskatu, ka man jāieņem mērenāka nostāja, ja ir skaidras un saskanīgas norādes par tiesiskā regulējuma par patvēruma piešķiršanu izmantošanu, lai Atgriešanas direktīvas piemērošanu padarītu neefektīvu, pat izraisot patvēruma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu²⁵.

66. Tas tiks izvērtēts saistībā ar atbildi uz otro prejudiciālo jautājumu.

67. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, manuprāt, Tiesas atbildei uz pirmo jautājumu vajadzētu būt tādai, ka, izņemot tiesību ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus, Atgriešanas direktīva vairs nav piemērojama trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir iesniedzis patvēruma pieteikumu, tikmēr, kamēr norit procedūra saistībā ar šo pieteikumu.

b) Par otro jautājumu

68. Ar otro jautājumu, uz kuru man ir jāatbild – jo mana atbilde uz pirmo jautājumu principā ir apstiprinoša –, iesniedzējtiesa vēlētos zināt, vai tādējādi ir jāizbeidz trešās valsts valstspiederīgā aizturēšana atgriešanas nolūkā, ja viņš iesniedz patvēruma pieteikumu un ja nav cita pamatojuma pagarināt šīs aizturēšanas termiņu²⁶.

69. Uzskatu, ka no manas atbildes uz pirmo jautājumu tieši izriet, ka, ja tiesības netiek izmantotas ļaunprātīgi, trešās valsts valstspiederīgā aizturēšana saskaņā ar Atgriešanas direktīvas normām ir jāizbeidz, ja viņš iesniedz patvēruma pieteikumu, tikmēr, kamēr procedūra saistībā ar šo pieteikumu joprojām norit. Šādā gadījumā Atgriešanas direktīva vairs nav piemērojama, vismaz uz laiku. Turklāt no Direktīvas 2003/9 7. panta 1. punkta izriet, ka patvēruma meklētāji principā var brīvi pārvietoties uzņemošās dalībvalsts teritorijā vai teritorijā, kādu šī dalībvalsts viņiem šādam nolūkam noteikusi.

70. Tātad, pirms aplūkot jautājumu par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, rodas jautājums, vai trešās valsts valstspiederīgais, kas iesniedzis patvēruma pieteikumu, var tikt aizturēts vai atstāts aizturēšanā saskaņā ar citām tiesību normām, proti, tiesisko regulējumu par patvērumu.

22 — Vēlos norādīt, ka sava viedokļa iepriekš minētajā lietā *Kadzoev* 82. punktā ģenerāladvokāts Mazaks ir uzskatījis, “ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir pieprasījis patvērumu, neietilpst – vai [attiecīgajā] gadījumā vairs neietilpst – “Atgriešanas” direktīvas piemērošanas jomā tikmēr, kamēr norisinās patvēruma [pieteikuma] izvērtēšanas procedūra”.

23 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta Mazaka viedokli iepriekš minētajā lietā *Kadzoev*, 84. punkts.

24 — Skat. Atgriešanas direktīvas preambulas 23. un 24. apsvērumu.

25 — Šajā ziņā vēlos norādīt, ka darba sanāksmē, kas notika Eiropas Savienības Padomē 2011. gada 24. novembrī par grozīto priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko nosaka standartus patvēruma pieteikumu uzņemšanai (COM(2011) 320, galīgā redakcija), tika ierosināts grozīt šī priekšlikuma 8. panta 3. punktu, papildinot to ar normu, kurā paredzēta patvēruma meklētāja aizturēšana, ja viņš jau ir aizturēts, pamatojoties uz Atgriešanas direktīvu, lai gatavotos viņa izraidīšanai un/vai turpinātu izraidīšanas procesu, un ja viņa patvēruma pieteikuma mērķis ir vienīgi aizkavēt vai izjaukt atgriešanas lēmuma izpildi. Tomēr man nākas konstatēt, ka šis ierosinājums nav ietverts nedz pašreizējā tekstā priekšlikumam, kas datēts ar 2011. gada 1. jūniju, nedz, *a fortiori*, pozitīvajās tiesībās.

26 — Trešās valsts valstspiederīgais, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi un kas ir iesniedzis patvēruma pieteikumu, iespējams, varētu tikt aizturēts saskaņā, piemēram, ar valsts krimināltiesību normām, ja viņš tiek turēts aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai to ir izdarījis (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *El Dridi*, 53.–55. punkts un tajos minētā judikatūra).

71. Lai gan ieinteresētās personas situāciju principā vairs nereglamentē Atgriešanas direktīva, bet gan tiesību normas patvēruma jomā, no Direktīvas 2003/9 7. panta 3. punkta izriet, ka dalībvalstis var likt pieteikuma iesniedzējam palikt kādā noteiktā vietā saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, ja tas nepieciešams, piemēram, juridisku iemeslu vai sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ²⁷. Ir acīmredzams, ka šajā tiesību normā dalībvalstīm nav paredzēts pienākums pieņemt valsts noteikumus par patvēruma meklētāju aizturēšanu, bet gan tām ir atstāta iespēja pieņemt šādus noteikumus. Turklāt, neraugoties uz vispārīgo norādi uz “legāliem [juridiskiem] iemesliem vai sabiedriskās kārtības [apsvērumiem]”, konkrēti kritēriji patvēruma meklētāja aizturēšanai nav tikuši saskaņoti.

72. No minētā izriet, ka patvēruma meklētājs var tikt aizturēts tikai tad, ja valsts tiesībās patvēruma jomā ir paredzēta šāda iespēja²⁸ un tās nosacījumi. Ņemot vērā iepriekš minēto, saskaņā ar Direktīvas 2005/85 18. panta 1. punktu dalībvalstis nedrīkst aizturēt peronu tikai tāpēc, ka šī persona ir patvēruma meklētājs, un saskaņā ar tā paša panta 2. punktu, ja patvēruma meklētājs tiek aizturēts, dalībvalstīm ir jāparedz iespēja paātrināti veikt pārbaudi tiesā.

73. Ja nav strīda, ka uz patvēruma meklētāja aizturēšanu izraidišanas nolūkā, ko reglamentē Atgriešanas direktīva, un uz patvēruma meklētāja aizturēšanu attiecas atšķirīgi tiesiskie regulējumi²⁹, uzskatu, ka, lai nepadarītu neefektīvas tās valsts tiesību normas, kuras pieņemtas saskaņā ar Direktīvas 2003/9 7. panta 3. punktu, un ievērojot pamatojumu, ko Tiesa sniegusi spriedumā lietā *Achughbavian*³⁰, valstu iestādēm ir jābūt dotam īsam termiņam, kurš nepārsniedz to, kas noteikti nepieciešams, lai pieņemtu lēmumu par ieinteresētās personas aizturēšanu, kurš pamatots ar valsts tiesību normām patvēruma jomā³¹, pirms tiek izbeigta šīs personas aizturēšana saskaņā ar Atgriešanas direktīvu.

74. Man atliek analizēt jautājumu par iespējamo tiesību ļaunprātīgo izmantošanu.

75. No Tiesas judikatūras izriet, ka indivīdi nevar ļaunprātīgi vai krāpnieciski izmantot Savienības tiesību normas un ka valstu tiesas katrā atsevišķā gadījumā, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, var ņemt vērā attiecīgo personu ļaunprātīgo vai krāpniecisko rīcību, lai liegtu tām izmantot Savienības tiesību normas. Tomēr šīm tiesām, izvērtējot minēto rīcību, ir jāņem vērā arī attiecīgo Savienības tiesību normu mērķi³².

76. Ļaunprātības pierādīšanas priekšnoteikums ir, pirmkārt, ja tiek veikta konkrētā gadījuma objektīvo apstākļu kopuma izvērtēšana, no kā izriet, ka, neraugoties uz formālu Savienības tiesību normu ievērošanu, nav sasniegts šī regulējuma mērķis. Otrs tās priekšnoteikums ir subjektīvais elements, proti, vēlme panākt Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētu priekšrocību tā, ka atbilstošie priekšnoteikumi tiek radīti patvaļīgi. Valsts tiesai ir jānosaka, vai pastāv šie abi elementi, par kuriem pierādījumi jāsniedz saskaņā ar valsts tiesību normām, ciktāl tas nekaitē Savienības tiesību efektivitātei³³.

27 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Kadzoev*, 42. punkts. Jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2003/9 2. panta k) punktu “aizturēšana” ir definēta kā “dalībvalsts veikta patvēruma meklētāja ieslodzīšana noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam vai iesniedzējai ir liegta pārvietošanās brīvība”. Tomēr, pat ja runa tik un tā ir par brīvības atņemšanu, “aizturēšana izraidišanas nolūkā, kas tiek reglamentēta [Atgriešanas direktīvā], un patvēruma meklētāja aizturēšana cita starpā atbilstoši Direktīvai 2003/9 un Direktīvai 2005/85, un piemērojamām valsts tiesību normām, ietilpst atšķirīgās tiesiskajās sistēmās” (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Kadzoev*, 45. punkts). Turklāt “laikposms, kurā persona ir bijusi izmitināta pagaidu izmitināšanas centrā, pamatojoties uz lēmumu, kas pieņemts atbilstoši valsts un Kopienas tiesību normām par patvēruma meklētājiem, [Atgriešanas] direktīvas 15. panta izpratnē nav jāuzskata par aizturēšanu izraidišanas nolūkā” (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Kadzoev*, 48. punkts).

28 — Ja nav valsts tiesību normu, kā tas, šķiet, ir Čehijas Republikas gadījumā, dalībvalsts nevar pamatoties tieši uz Direktīvas 2003/9 7. panta 3. punktu, lai aizturētu patvēruma meklētāju. Skat. pēc analogijas 2007. gada 5. jūlija spriedumu lietā C-321/05 *Kofoed* (Krājums, I-5795. lpp., 42. un 45. punkts).

29 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Kadzoev*, 45. punkts.

30 — 2011. gada 6. decembra spriedums lietā C-329/11 (Krājums, I-12695. lpp., 30. un 31. punkts).

31 — Pieņemtas saskaņā ar Direktīvas 2003/9 7. panta 3. punktu.

32 — Skat. 1999. gada 9. marta spriedumu lietā C-212/97 *Centros* (*Recueil*, I-1459. lpp., 24. un 25. punkts), kā arī 2002. gada 21. novembra spriedumu lietā C-436/00 *X un Y* (*Recueil*, I-10829. lpp., 42. punkts).

33 — Šajā ziņā skat. Tiesas 2000. gada 14. decembra spriedumu lietā C-110/99 *Emsland-Stärke* (*Recueil*, I-11569. lpp., 52.–54. punkts).

77. Saskaņā ar Direktīvas 2005/85 preambulas 1. apsvērumu kopēja patvēruma politika ir ieviesta tiem, kuri, apstākļu spiesti, “likumīgi” meklē aizsardzību Savienībā³⁴. Ir acīmredzami, ka tāds patvēruma pieteikums vien, ko iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais, kurš aizturēts, pamatojoties uz Atgriešanas direktīvu, nevar radīt pieņēmumu par patvēruma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, pat neraugoties uz faktu, ka pati šī aizturēšana ir izņēmuma rakstura un uz to attiecas ļoti stingri kritēriji³⁵. Tā kā jautājums ir par ieinteresētās personas brīvību³⁶, katra gadījuma atsevišķie un īpašie apstākļi ir kārtīgi un sīki jāizskata valstu tiesām, lai nošķirtu “to, ka tiek izmantota likumā dotā iespēja, un to, ka tiek veikta tiesību ļaunprātīga izmantošana³⁷”.

78. Veicot šo pārbaudi, iesniedzējtiesa varētu šajā lietā tostarp ņemt vērā šādus elementus:

- iepriekšējās reizes, kad *M. Arslan* nelikumīgi iecēlojis vairāku dalībvalstu teritorijās, saistībā ar kurām patvēruma pieteikums nav minēts;
- faktu, ka ieinteresētā persona ir skaidri norādījusi, ka tās nodoms, pieprasot patvērumu, ir bijis panākt, ka tiek izbeigta tās aizturēšana, pierādot, ka, izmantodama visus tiesiskos līdzekļus, kas izraisa apturēšanu, – kurus tai varot sniegt procedūra saistībā ar patvēruma pieteikumu – ieinteresētās personas aizturēšana noteikti pārsniegtu valsts tiesībās atļauto maksimālo termiņu, kas jau sākotnēji iznīcinātu jebkādu pamatotu iemeslu cerēt, ka izraidīšanas process tiks pabeigts, un
- faktu, ka pēc atbrīvošanas *M. Arslan* ir nekavējoties pazudis un – kā var secināt no apsvērumiem, ko tiesas sēdē sniegusi Čehijas Republikas valdība, – faktu, ka viņš nav turpinājis procedūru saistībā ar patvēruma pieteikumu.

79. Patvēruma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā, ja ieinteresētā persona joprojām var tikt aizturēta saskaņā ar Atgriešanas direktīvu un ja gatavošanās tās izraidīšanai var turpināties, tikai izpildot ļoti stingrus nosacījumus, izraidīšana netiek izpildīta, kamēr nav pabeigta patvēruma procedūra, neizdošanas princips tiek piemērots pavisam stingri un patvēruma pieteikums tiek izskatīts un apstrādāts saskaņā ar visiem noteikumiem, kas tostarp izvirzīti Direktīvā 2005/85, ievērojot visas garantijas, kas šajā ziņā piešķirtas patvēruma meklētājiem. Tas arī nozīmē, ka, turpinot aizturēt personu, pamatojoties uz Atgriešanas direktīvu, ir jāievēro visas garantijas, kas paredzētas šīs direktīvas 15.–18. pantā, tostarp attiecībā uz maksimālo aizturēšanas ilgumu³⁸.

34 — Ari Padomes 2003. gada 18. februāra Regulā (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 50, 1. lpp.), kā arī Direktīvā 2003/9 un Direktīvā 2004/83 “preambulu pirmajos apsvērumos ir atsauce uz to, ka kopēja patvēruma politika, ieskaitot kopējo Eiropas patvēruma sistēmu, ir daļa no Savienības mērķa pakāpeniski radīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas ir atvērta tiem, kuri, apstākļu spiesti, *likumīgi* meklē aizsardzību Kopienā” (mans izcēlums). Skat. 2011. gada 21. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-411/10 un C-493/10 *N. S. u.c.* (Krājums, I-13905. lpp., 14. punkts).

35 — Skat. šo secinājumu 60. punktu.

36 — Iespēju valstij ar atsevišķiem nosacījumiem aizturēt patvēruma meklētāju ir atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2008. gada 29. janvāra spriedumā lietā *Saadi* pret Apvienoto Karalisti. Šajā lietā minētās tiesas virspalāta ir interpretējusi tostarp Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5. panta 1. punkta f) apakšpunkta pirmo daļu, kurā ir paredzēts izņēmums no tiesībām uz brīvību, “ja persona tiek likumīgi aizturēta vai apcietināta ar nolūku neļaut tai nelikumīgi iecēlot valstī [..]”.

37 — Skat. ģenerāladvokātes Šarpstones [*Sharpston*] secinājumu lietā C-542/09 Komisija/Nīderlande (2012. gada 14. jūnija spriedums) 127. punktu. Skat. arī ģenerāladvokātes Kokotes [*Kokott*] secinājumus iepriekš minētajā lietā *Kofoed* (58. punkts).

38 — Skat. Atgriešanas direktīvas 15. panta 5. un 6. punktu par maksimālo aizturēšanas ilgumu, kā arī iepriekš minētā sprieduma lietā *Kadzoev* 57. punktu, kurā Tiesa šīs tiesību normas ir interpretējusi šauri un ir nospriedusi, ka “[Atgriešanas] direktīvas 15. panta 5. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka laikposms, kurā ir apturēta rikožuma par piespiedu izraidīšanu izpilde sakarā ar to prasību tiesā, ko pret šo rikožumu iesniegusi ieinteresētā persona, tiek ņemts vērā, lai aprēķinātu aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposmu, ja šīs procedūras laikā ieinteresētā persona turpināja uzturēties pagaidu izmitināšanas centrā”. Dalībvalstīm ir iespēja pieņemt labvēlīgākas tiesību normas par maksimālo aizturēšanas ilgumu. Šajā ziņā skat. Atgriešanas direktīvas 4. pantu, kā arī 15. panta 5. un 6. punktu. Atgādināšu, ka no Tiesā izskatāmās lietas materiāliem izriet, ka Čehijas Republika nav izmantojusi Atgriešanas direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā sniegto iespēju paredzēt maksimālo aizturēšanas ilgumu 18 mēnešu apmērā, bet gan ir paredzējusi isāku ilgumu, proti, augstākais 180 dienas.

80. Tāpat vēlos norādīt, ka dalībvalstīm ir iespēja piemērot patvēruma pieteikumiem paātrinātu vai prioritāru procedūru saskaņā ar Direktīvas 2005/85 23. panta 4. punktu, ja ir izpildīti noteikti nosacījumi³⁹.

81. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ierosinu Tiesai sniegt šādu atbildi uz otro prejudiciālo jautājumu:

- trešās valsts valstspiederīgā aizturēšana, kas balstīta uz Atgriešanas direktīvas normām, ir jāizbeidz, tiklīdz viņš iesniedz patvēruma pieteikumu un tikmēr, kamēr norit procedūra saistībā ar šo pieteikumu;
- Direktīvas 2003/9 7. panta 3. punkts ļauj dalībvalstij savās valsts tiesībās patvēruma jomā paredzēt iespēju ar noteiktiem nosacījumiem ieslodzīt pieteikuma iesniedzēju kādā noteiktā vietā, ja tas nepieciešams, piemēram, juridisku iemeslu vai sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ. Šādā gadījumā valsts iestādei ir dots īss termiņš, kurš nepārsniedz to, kas noteikti nepieciešams, lai, pamatojoties uz valsts tiesību normām patvēruma jomā, pieņemtu lēmumu par aizturēšanu, pirms tiek izbeigta ieinteresētās personas aizturēšana, kas balstīta uz Atgriešanas direktīvu;
- patvēruma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā, tas ir, ja ir skaidras un saskanīgas norādes par to, ka tiesiskais regulējums attiecībā uz patvēruma piešķiršanu tiek izmantots, lai Atgriešanas direktīvas piemērošanu padarītu neefektīvu, ieinteresētā persona var arī turpmāk tikt aizturēta saskaņā ar šo direktīvu un visa gatavošanās tās izraidašanai var turpināties, ja vien izraidašana netiek izpildīta, kamēr nav pabeigta patvēruma procedūra, ja neizdošanas princips tiek piemērots pavisam stingri, ja patvēruma pieteikums tiek izskatīts un apstrādāts saskaņā ar visiem noteikumiem, kas tostarp izvirzīti Direktīvā 2005/85, ievērojot visas garantijas, kuras šajā ziņā piešķirtas patvēruma meklētājiem. Tas arī nozīmē, ka, turpinot aizturēt personu, pamatojoties uz Atgriešanas direktīvu, ir jāievēro visas garantijas, kas paredzētas šīs direktīvas 15.–18. pantā, tostarp attiecībā uz maksimālo aizturēšanas ilgumu.

VI – Secinājumi

82. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Nejvyšší správní soud* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- izņemot tiesību ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus, Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, vairs nav piemērojama trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir iesniedzis patvēruma pieteikumu, kamēr norit procedūra saistībā ar šo pieteikumu. Tādēļ trešās valsts valstspiederīgā aizturēšana, kas balstīta uz Direktīvas 2008/115 normām, ir jāizbeidz, tiklīdz viņš iesniedz patvēruma pieteikumu un tikmēr, kamēr norit procedūra saistībā ar šo pieteikumu;
- Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvas 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai [dalībvalstīs], 7. panta 3. punkts ļauj dalībvalstij savās valsts tiesībās patvēruma jomā paredzēt iespēju ar noteiktiem nosacījumiem ieslodzīt pieteikuma iesniedzēju kādā noteiktā vietā, ja tas nepieciešams, piemēram, juridisku iemeslu vai sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ. Šādā gadījumā valsts iestādei ir dots īss termiņš, kurš nepārsniedz to, kas noteikti nepieciešams, lai, pamatojoties uz valsts tiesību normām patvēruma jomā, pieņemtu lēmumu par aizturēšanu, pirms tiek izbeigta ieinteresētās personas aizturēšana, kas balstīta uz Direktīvu 2008/115, un

39 — Saistībā ar attiecīgajiem apstākļiem pamatlietā uzskatu, ka līdzīgos gadījumos uz Direktīvas 2005/85 23. panta 4. punkta g), j) un l) apakšpunkta noteikumiem valsts iestādes, iespējams, varētu atsaukties, lai piemērotu patvēruma pieteikumiem paātrinātu vai prioritāru procedūru.

- patvēruma tiesību ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā, tas ir, ja ir skaidras un saskanīgas norādes par to, ka tiesiskais regulējums attiecībā uz patvēruma piešķiršanu tiek izmantots, lai Direktīvas 2008/115 piemērošanu padarītu neefektīvu, ieinteresētā persona var arī turpmāk tikt aizturēta saskaņā ar šo direktīvu un visa gatavošanās tās izraidīšanai var turpināties, ja vien izraidīšana netiek izpildīta, kamēr nav pabeigta patvēruma procedūra, ja neizdošanas princips tiek piemērots pavisam stingri, ja patvēruma pieteikums tiek izskatīts un apstrādāts saskaņā ar visiem noteikumiem, kas tostarp izvirzīti Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvā 2005/85 par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu, ievērojot visas garantijas, kas šajā ziņā piešķirtas patvēruma meklētājiem. Tas arī nozīmē, ka, turpinot aizturēt personu, pamatojoties uz Direktīvu 2008/115, ir jāievēro visas garantijas, kas paredzētas šīs direktīvas 15.–18. pantā, tostarp attiecībā uz maksimālo aizturēšanas ilgumu.